

Yhteenveto VISSIn ehdotusvaiheen lausunnoista ja mielipiteistä

Lupa- ja valvontavirasto

Ei lausuttavaa

Vastine: Merkitään tiedoksi.

Museovirasto

Ei lausuttavaa

Vastine: Merkitään tiedoksi.

Luonnonvarakeskus

Ei lausuttavaa

Vastine: Merkitään tiedoksi.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Ei lausuttavaa

Vastine: Merkitään tiedoksi.

Järvenpään kaupunki

Järvenpään kaupunki kiittää saamastaan lausuntopyyntöä ja toteaa seuraavaa: Tuusulan Viher- ja siniverkostosuunnitelma, VISSIn aineisto on kattava ja laaja, samoin sen kuvamateriaali vakuuttavaa, informatiivista ja havainnollista. Järvenpään kaupunki viittaa muuten luonnosvaiheen lausuntoonsa sekä muuhun luonnosvaiheen yhteydenpitoon ja toteaa, että mm. Pohjois-Wärtsilän kohdalla on haettava kokonaisratkaisua, jossa alueelle osuvat erilaiset tavoitteet tulevat riittävässä määrin huomioiduksi. Järvenpään kaupunki informoi myös, että kesällä 2026 tehtävät täydentävät luontoselvitykset huomioidaan alueen osayleiskaavan ratkaisuihin ja kaavaluonnoksen laadinnassa. Järvenpään kaupungilla ei ole muuta huomautettavaa ehdotuksesta.

Vastine: Tuusulan kunta kiittää palautteesta ja jatkaa mielellään hyvin sujunutta yhteistyötä mm. Pohjois-Wärtsilän alueen kaavoituksen osalta.

Hyvinkään kaupunki

Tuusulan kunnan viher- ja siniverkostosuunnitelma on ansiokkaasti laadittu yleissuunnitelma, jolla on pystytty luomaan kattava kokonaiskuva elinympäristöistä ja niiden välisistä verkostoista, ekologisen verkoston toimivuudesta ja sijoittumisesta, lähivirkistysverkostosta ja sen vehreydestä. Samassa yhteydessä laadittu suunnitteluohjekorttisarja konkreettisine kehittämisohjeineen ja -suosituksineen on laadukas ja laaja tietopaketti, joka on hyvin hyödynnettävissä maankäytön suunnittelutyön tukena ja yleistietona aihepiiristään. Hyvinkään kannalta keskeistä suunnitelmassa on Jokelan seutu kuntien raja-alueella. Kunnan rajan ylittävät Palojoki ja Keravanjoki sekä muut pienemmät vesiuomat on otettu suunnitelmassa riittävästi huomioon. Hyvinkään kaupunki tekee jatkossakin yhteistyötä sellaisessa maankäytön suunnittelussa, jonka vaikutukset ulottuvat kuntarajan yli. Tuusulan kunnan viher- ja siniverkoston yleissuunnitelman ehdotuksesta ei ole huomautettavaa.

Vastine: Tuusulan kunta kiittää palautteesta ja jatkaa mielellään hyvin sujunutta yhteistyötä.

Vantaan kaupunki

Viher- ja siniverkoston yleissuunnitelman (VISSI) tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva Tuusulan nykyisestä ja tavoitteellisesta vihersinirakenteesta ja sen merkityksestä. Suunnitelma ohjaa verkoston kehittämistä ja ylläpitoa, jotta viheralueiden ekologisilla, virkistyksellisillä ja maisemallisilla arvoilla olisi edellytykset säilyä ja vahvistua. Yleissuunnitelma ei ole virallinen oikeusvaikutteinen kaava, vaan se toimii kaavoituksen tausta-aineistona ja täydentää Tuusulan yleiskaavaa 2040, joka on kuulutettu voimaan 17.12.2025. VISSI-työ tähtää siihen, että viherrakenne pystyttäisiin huomioimaan paremmin kaavojen toteutuksessa ja siten kunnan kestävän kehityksen tavoitteet voisivat konkretisoitua ympäristöön.

Työssä tarkastellut viherrakenteen erilaiset teemat ovat viherpinta-ala erilaisilla rajauksilla, latvuspeittävyys, hiilinielut, ekologiset verkostot ja elinympäristöt muunlajisten liikkumisen näkökulmasta, virkistyskäyttö taajamien vihreyden näkökulmasta. Ehdotusvaiheessa suunnitelmaa ja analyysieja tarkennettiin luonnosvaiheen aineistojen pohjalta. Teemojen osalta on esitetty suosituksia ja jatkotoimenpiteitä teemakohtaisissa ja aluekohtaisissa ohjekorteissa korteissa. Myös asukkailla ja taloyhtiöille sekä muille piha- ja ympäristöratkaisujen parissa toimiville on laadittu omat ohjekortit.

VISSI-työssä on tarkasteltu avoimia- metsäisiä ja kosteita elinympäristöjä omina kokonaisuuksina. Luontoarvot ja verkostot – synteesi kartta (liite 12) näyttää Tuusulan eri elinympäristöjen muodostaman kokonaisuuden. Metsäisen luonnon luontoarvoja löytyy erityisesti Tuusulan eteläosan metsistä sekä jokivarsilta, monin paikoin Vantaan rajan tienoilla. Etelä-Tuusulassa, jossa on metsäisiä elinympäristöjä, on toisaalta myös kehittyviä ja täydentyviä alueita, joissa erityisiä yhteensovittamistarpeita muun maankäytön kanssa. Työssä on tunnistettu seudullisesti merkittäviä ekologisista yhteyksiä, jonka toteuttamisessa Tuusulalla on tärkeä rooli. Seudulliset yhteydet ylittävät kuntarajoja ja muodostavat rungon laajemmalle ekologiselle verkostolle. Paikallisten yhteyksien roolina on kytkeä pienempiä arvokkaita luontokohteita ja laajempia yhteyksiä toisiinsa sekä taata verkoston eheys ja jatkuvuus. Tuusulan lähes ainoa laajat yhtenäiset metsäiset ydinalueet ovat Etelä-Tuusulassa ja tutkimusmetsä. VISSI:ssä todetaan, että Tuusulan rooli seudullisessa mittakaavassa (selostus s. 50 kuva 10), on toteuttaa Nuuksion ja Sipoonkorven kansallispuistojen välistä metsäistä ekologista yhteyttä sekä pohjoiseteläsuuntaista maaseutumosaikkimaista yhteyttä Vantaan pohjoisosien sekä Hyvinkään ja Mäntsälän laajempien metsäalueiden välillä. Lisäksi Palojoen, Tuusulanjoen ja Keravanjoen jokiympäristöt rantavyöhykkeineen ovat monimuotoisuuskeskittymiä sekä jatkuvia ja toimivia ekologisista yhteyksiä. Työ korostaa yhteyksien säilyttämistä, vahvistamista ja niiden jatkuvuutta siten että yhteyksien luonnon ydinalueita toisiinsa kytkevä vaikutus vahvistuu.

Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että VISSI-työssä on tunnistettu yhteydet, jotka vaativat yhteensovittamista naapurikuntien kanssa. Esimerkiksi Tuusulanjoen laskukohta Tuusulan ja Vantaan rajalla on tunnistettu erityistä yhteensovittamista vaativaksi kohteeksi. Myös Vantaalla on tiedostettu kyseisen kohdan haastavuus. Alueen ekologisten yhteyksien säilyttäminen ja turvaaminen vaativat yhteensovittamista muiden maankäytön tarpeiden, kuten kaavojen mahdollistaman työpaikkatoiminnan, maantie 152:n jatkeen (Kehä IV) tai Uudenmaan liiton VISIO kaavaluonnoksessa alueelle osoitetun rahtiradan terminaaliin toimintojen suhteen. Vantaa tekee mielellään aktiivista yhteistyötä Tuusulan kanssa näiden VISSI-työssä tunnistettujen yhteensovittamista vaativien yhteyksien kanssa. Myös vireillä olevassa Tuusulan ja Vantaan yhteisessä Kiilan Kiertolan kehityskuvatyössä (OAS 19.2.2025) huomioidaan ekologisen verkoston säilyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen osana alueen maankäytön kehitystä.

Tuusulanjoen jokiympäristö rantavyöhykkeineen on VISSI-työssä monimuotoisuuskeskittymä, ja Vantaan puolella yleiskaavassa Tuusulanjoen (Lillå) varsi on myös osoitettu ekologisena runkoyhteytenä, joka kulkee peltojen ja metsien mosaikkimaisessa ympäristössä. Tuusulanjoelle (Lillå) on Vantaan yleiskaavassa osoitettu myös luoteen suunnasta ekologinen runkoyhteys.

Aluekohtaisissa ohjekorteissa (15: Sulan työpaikka-alue; 17: Metsäkylä, Myllykylä, Huhtarihi, Maantiekylä) on esitetty keskeiset Vantaan ja Tuusulan rajapintaan sijoittuvat ekolgiseseen verkostoon sekä viher- ja virkistysverkostoon liittyvät suunnitelmat.

VISSI-työn yhtenä tavoitteena on ollut myös tunnistaa virkistysarvoiltaan Tuusulan tärkeimpiä alueita. Näitä alueita on tarkasteltu monipuolisesti saavutettavuuden, käyttöpaineen, melun sekä asukkaiden mielipiteiden perusteella. Työssä on muodostettu kokonaiskuva merkittävimmistä virkistysalueista, ja työssä tarkasteltiin lähivirkistysalueiden sekä laajempien virkistysalueiden kattavuuden nykytilaa. Taajamien lähivirkistysalueiden kattavuutta tarkasteltiin Tuusulan kuntastrategian tavoitteiden mukaisesti siten, että jokaisella asukkaalla pitäisi olla vähintään 1,5 hehtaarin kokoinen viheralue enintään 300 metrin etäisyydellä kodistaan. Laajempia viheralueita tarkasteltiin vastaavasti enintään 1 kilometrin matkaa vähintään 20 hehtaarin laajuiselle virkistysalueelle. Työssä on tuotettu tarkastelujen pohjalta virkistysalueiden suunnittelun periaatteita.

Aluekohtaisessa ohjekortissa 17 (Metsäkylä, Myllykylä, Huhtarihi, Maantiekylä) on esitetty ekologiseen verkostoon sekä viher- ja virkistysverkostoon liittyvät suunnitelmat, ja todettu työpaikka-alueena kehitettävä Kulomäki-Jusslan alueen olevan tärkeän virkistysalue vantaalaisille asukkaille. Vantaan kaupunki lausui virkistysalueen merkityksestä luonnosvaiheessa, ja kiittää että VISSI-suunnitelmassa alueen merkitys virkistysalueena vantaalaisille Kulomäen suunnalla on huomioitu. Vantaan puoleinen Tikkurila-Korson keskuspuisto on osa Tuusulan laajempien viheralueiden kattavuus tarkastelua. Vantaan kaupunki haluaa huomauttaa, että liitteestä 31 (lähivirkistysalueiden kattavuuden nykytila) näyttäisi puuttuvan numerointeja kartalta, liitettä voisi siltä osin täydentää.

Vantaan kaupunki pitää arvokkaana ja tarpeellisena Tuusulan viher- ja siniverkoston yleissuunnitelmatyötä. Suunnitelma toimii erinomaisena tausta-aineistona kaavoituksessa, ohjaa ja tukee ekologisen verkoston säilyttämistä ja vahvistamista luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Viher- ja siniverkoston yleissuunnitelmatyö luo myös hyvän pohjan Tuusulan EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteiden toteuttamiselle. Työssä on hyödynnetty hyvin laajaa aineistoa, myös naapurikuntien työn teemaan liittyviä selvityksiä. Kaupunki katsoo, että suunnitelmassa on huomioitu Vantaan suunnitelmasta luonnosvaiheessa antamat kommentit. Kaupunki katsoo, että selostus ja suunnitteluohjekorttisarja muodostavat erinomaisen toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Vantaan kaupunki jatkaa mielellään aktiivista yhteistyötä Tuusulan kanssa VISSI-työssä nousseiden haasteellisten yhteensovituksen vaativien kohtien, kuten yhteyksien kanssa, seudullisen siniviherverkoston vahvistamiseksi.

Vastine: Kunta kiittää lausunnosta. Liitekartan 31 (lähivirkistysalueiden kattavuuden nykytila) numerointi on korjattu. Kohde nro 13 oli kartalla merkittynä numeroksi 12. Tuusulan kunta tekee jatkossakin mielellään hyvin sujunutta yhteistyötä Vantaan kanssa.

Fingrid

Kiitämme lausuntopyynnöstä. Olemme lausuneet edellisen kerran 23.6.2025. Kiitämme, että voimajohtoalueiden hyödyntäminen osana ekologista verkostoa on sisällytetty linjauksiin ja ohjeistuksiin.

Vastine: Merkitään tiedoksi

Caruna

Carunalla ei ole lisättävää 23.6.2025 annettuun lausuntoon.

Vastine: Merkitään tiedoksi

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo

Tuusulan kunta on pyytänyt Keski-Uudenmaan alueelliselta vastuu museolta lausuntoa vihersiniverkostosuunnitelman ehdotuksesta. Museo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman sekä arkeologian vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Viher- ja siniverkoston yleissuunnitelma (VISSI) ohjaa Tuusulan viher-sinirakenteen ja -verkoston suunnittelua yleisellä tasolla. Viher-sinirakenteella tarkoitetaan vesistöjä ja kasvullisia alueita. Siihen sisältyvät puustoiset, avoimet ja kosteat elinympäristöt ja niitä yhdistävät yhteysalueet (eli ekologiset käytävät) sekä rakennetut viheralueet. Viher-sini rakenteen osia ovat esimerkiksi metsät, pellot, niityt, puistot ja vesistöt sekä näiden alueiden väliset yhteydet. Tuusulan yleiskaava 2040 ei ole koko kunnan maankäyttöä ohjaava yleiskaava, sillä monin paikoin vanhat osayleiskaavat jäävät edelleen voimaan uuden yleiskaavan rinnalle. Tuusulasta puuttuu koko kunnan kattava suunnitelma viher- ja siniverkoston ylläpitämisen ja kehittämisen osalta. Arvokkaita luontoalueita ja niiden välisiä yhteyksiä on inventoitu eri vuosina useissa selvityksissä. Pääsääntöisesti selvityksiä on kuitenkin tehty kaava-alue kerrallaan, joten yhteyksien jatkuvuuden ja alueiden kytkeytyneisyyden kokonaistarkastelu on jäänyt vähemmälle huomiolle. Viher- ja siniverkoston suunnitelmalla täydennetään Tuusulan yleiskaava 2040-työtä. Yleissuunnitelma ei ole virallinen oikeusvaikutteinen kaava, vaan se toimii kaavoituksen tausta-aineistona. Viher-siniverkostoa tutkitaan koko kunnan kattavasti tässä yleissuunnitelmatyössä ja mahdollisesti yleissuunnitelmasta voidaan myöhemmin erillisillä päätöksillä nostaa merkintöjä yleiskaavatasolle koko kuntaan voimaan tuleviksi kaavamerkinnoiksi.

Viher- ja siniverkoston yleissuunnitelma kytkeytyy laajempiin ekologiisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin, kuten ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen, luonnon monimuotoisuuden edistämiseen, luontokadon pysäyttämiseen sekä viihtyisien taajamatiilojen luomiseen. Vihreät kasvulliset alueet, kuten metsät ja puistot, sitovat ja varastoivat hiilidioksidia, vähentävät kaupunkien lämpösaarekeilmiötä eli säätelevät ja tasaavat pienilmastoa, parantavat hulevesien hallintaa ja tuottavat asukkaille hyvinvointia. Yleissuunnitelman tavoitteena on tunnistaa yleispiirteisellä tasolla Tuusulan metsäisten, kosteiden sekä avoimien elinympäristöjen muodostama kokonaisuus, sen arvokkaat, säilytettävät ja kehitettävät osat sekä niiden välinen verkosto. Työssä tutkitaan olemassa olevaa lähivirkistysverkostoa sekä viheralueiden riittävyyttä ja kattavuutta asukashyvinvoinnin ja alueiden vehreyden näkökulmasta. VISSI-työssä osoitetaan myös konkreettisia kehitystoimenpiteitä ja -ohjeita tulevan suunnittelun tueksi.

VISSI-suunnitelmassa on hyvin ja monipuolisesti huomioitu kulttuuriympäristöön kytkeytyviä kysymyksiä. Latvuspeittävyys osalta tunnistetaan Tuusulan laajat kulttuuriympäristöön ja -historiaan kytkeytyvät arvokkaat avoimet peltoalueet. Suunnitelmassa todetaan, että avoimien kulttuurimaisemien, kuten peltojen ja järvien maisemallisten arvojen kannalta voi olla tarpeellista jopa karsia puustoa, jotta tärkeät näkymä linjat ja maiseman ominaispiirteet säilyvät. Suunnitelmassa tähdennetään, että luonnon monimuotoisuutta voidaan lisätä myös Tuusulan kulttuurimaisemien ominaispiirteisiin sopivien jalopuiden avulla. Lisäksi tuodaan esille puuston jatkuvan vanhenemisen luonne ja tunnistetaan sen arvo myös maisemallisesti ja kulttuurisesti. Tämän lisäksi suunnitelmassa todetaan, että Tuusula tunnetaan laajoista viljelysalueistaan, jotka ovat muotoutuneet vuosisatojen aikana osaksi alueen perinnemaisemaa, sekä tunnistetaan, että avarat maaseutumaisemat ovat merkittävä osa Tuusulan kulttuurimaisemaa ja paikallista identiteettiä. Rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman sekä arkeologian osalta Keski-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla ei ole vihersiniverkosto suunnitelman ehdotukseen huomautettavaa.

Vastine: Tuusulan kunta kiittää lausunnosta ja merkitsee sen tiedokseen.

Uudenmaan liitto

Vihersiniverkostosuunnitelma VISSI:n ehdotuksessa on tarkasteltu Tuusulan merkitystä osana maakunnallista ja ylikunnallista ekologista verkostoa muun muassa maakuntatasolla tunnistettujen ekologisten verkostojen sekä maakuntakaavan viheryhteystarvemerkitöiden kautta. Uudenmaan liitto kiittää laajasta, monipuolisesta ja hyvin valmistellusta vihersiniverkostosuunnitelmasta, joka tukee maakunnallisten ekologisten verkostojen huomioimista tarkemmassa suunnittelussa.

Suunnitteluohjekortit sisältävät laajasti monihyötyisiä ratkaisuja, jotka osaltaan tukevat tärkeitä tavoitteita: ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luontokadon pysäyttäminen sekä viihtyisien taajamatiilojen luominen. Ekologisten käytävien suositusleveyyksiä on koottu VISSI-työn liitteenä olevaan suunnitteluohjekorttisarjaan (liite 1, s. 14). Uudenmaan liiton luonnosvaiheen lausunnossa esittämä ekologisten käytävien ja reunavaikutusten suositeltujen vähimmäislevyysien nosto on huomioitu VISSI:n ehdotuksessa. Suunnitteluohjekorttisarjan liitteen 1 mukaan ”laajan metsäisen yhteyden tulisi olla vielä leveämpi, 500–1000 m haja-asutusalueella ja vähintään 300 m taajamissa”. Maakunnallisen ekologisen yhteyden toimivuuden katsotaan edellyttävän vähintään näitä metrimääriä, joten tehdyt lisäykset ovat perusteltuja. Laajojen metsäisten yhteyksien sijainti olisi kuitenkin hyvä näkyä suositusten yhteydessä. VISSI:n luonnosvaiheessa esitetyt kapeammat metrimääräiset suositukset ekologisille käytäville on säilytetty leveämpien rinnalla. Tämän vuoksi suunnitteluohjeeseen on tarpeen täsmentää, että kyseiset suositukset (taajama-alueilla > 50 m ja muualla > 250–500 m) koskevat paikallisia yhteyksiä. Maakunnallisiin kapeammat ovat vaihtoehto vain silloin, kun laajempien yhteyksien toteuttaminen ei ole enää jo rakennettujen alueiden vuoksi mahdollista. Mikäli vähimmäisleveys määritellään suunnittelijoille suunnatuissa ohjeissa liian kapeaksi tai metrimäärien soveltamisalat jäävät epäselviksi, voi tämä johtaa ekologisista yhteyksistä entisestään heikentäviin ratkaisuihin yleis- ja asemakaavoissa sekä niiden toteutuksessa.

Uudenmaan liitto pitää hyvänä, että eteläisen Tuusulan alueella on yleissuunnitelmassa esitetty useita metsäisiä yhteyksiä. Rahtiradan suunnittelun kannalta on tärkeää, että eteläisen Tuusulan metsäiset yhteydet säilytetään ja niitä kehitetään rahtiradan terminaalien aiheuttaman estevaikutuksen toteutumiseen asti.

Vastine: Laajojen metsäisten yhteyksien sijainti esitetään liitekartoissa 13–16 sekä suunnitteluohjekorttisarjan aluekohtaisilla kartoilla niiltä osin, kuin kyseiset yhteydet sijoittuvat tarkennusalueille. Suunnitteluohjekortin (s. 14) suositusleveys-kohtaa on täsmennetty siten, että paikalliset, kapeammat yhteydet erottuvat selkeästi maakunnallisista, laajoista ekologisista yhteyksistä.

Metsähallitus

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta lausua Tuusulan vihersiniverkostosuunnitelman ehdotuksesta. Metsähallitus on tutustunut ehdotukseen, ja esittää lausuntonaan seuraavaa suunnitelman hiilinieluja ja hiilivarastoja koskevien kirjausten osalta. Suunnitelmaan on ehdotusvaiheessa lisätty kappaleeseen 5.3 luettelo hiilinieluja ja hiilivarastoja turvaavista toimenpiteistä. Yhtenä toimenpiteenä esitetään siirtymistä metsätaloudessa jatkuvapeitteiseen kasvatukseen. Metsähallitus huomauttaa, että jatkuvapeitteiseen kasvatukseen liittyy reunaehtoja ja riskejä. Onnistuakseen jatkuvapeitteiseen kasvatukseen siirtyminen edellyttää sopivaa kasvupaikkaa ja kasvuolosuhteita sekä riittävää määrää elinvoimaisia puita eri kokoluokissa. Tasaikäisenä kasvatetuissa metsiköissä siirtymävaihe voi muodostua pitkäksi. Mikäli uudistuminen ei onnistu, metsikön kyky sitoa hiiltä voi heikentyä. Jatkuvapeitteiseen kasvatukseen liittyvät poiminta- ja pienaukkohakkuut voivat lisätä tuuli- ja lumituhojen riskiä. Lisäksi korjuussa syntyvien juurivaurioiden ja niistä alkunsa saavien juurikääpätuhojen riski on suuri erityisesti eteläisessä Suomessa, jossa talvet ovat lyhentyneet ja hyvät korjuuolosuhteet siten vähentyneet. Metsähallitus esittää, että suunnitelman tekstiä täsmennetään siten, että siirtymistä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen suositellaan silloin, kun se on kasvupaikan ominaisuuksien ja alueella olevan puuston rakenteen puolesta mahdollista. Lisäksi Metsähallitus toteaa, että siirtymää jatkuvapeitteiseen kasvatukseen ei ole mainittu eikä perusteltu tarkemmin ehdotuksen kappaleessa 2.3, jossa hiilinieluja ja hiilivarastoja koskevia kysymyksiä käsitellään.

Vastine: Kappaleen 5.3 luetteloa on tarkennettu jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen osalta siten, että sitä suositellaan silloin, kun se on kasvupaikan ominaisuuksien ja alueella olevan puuston rakenteen puolesta mahdollista. Kappaleeseen 2.3 on lisätty kestävän metsänhoidon sekä jatkuvapeitteisen kasvatuksen näkökulmaa.

Metsäkeskus

Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Tuusulan vihersiniverkostosuunnitelman (VISSI) ehdotuksesta. Vihersiniverkostosuunnitelma on laaja-alainen yleissuunnitelma, jonka tavoitteena on tunnistaa Tuusulan viher- ja siniverkoston nykytila ja muodostaa tavoitetila kuntatasoiselle viherrakenteelle. Suunnitelma toimii kaavoituksen ja muun maankäytön suunnittelun tausta-aineistona eikä ole suoraan oikeusvaikutteinen asiakirja. Suomen metsäkeskus pitää kokonaisuutta perusteltuna ja tarpeellisenä välineenä ekologisten verkostojen hahmottamisessa ja maankäytön suunnittelun tukemisessa, mutta katsoo, että suunnitelman metsätalousvaikutukset ja metsien käytön edellytykset tulisi tuoda esiin nykyistä selkeämmin.

Hankkeen valmistelussa ja jatkosuunnittelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan VISSI-kokonaisuuden ohjaamilla kaava-alueilla vain maa- ja metsätalouteen ja virkistykseen osoitetuilla alueilla. Näillä alueilla sovelletaan mm. myös luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten lakiin metsätalouden määräaikaaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023) (Metka) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta.

Suunnitelman oikeusvaikutteisuus ja ohjausvaikutus

VISSI ei ole oikeusvaikutteinen kaava, vaan yleissuunnitelma, joka toimii kaavoituksen tausta-aineistona. Tällä on keskeinen merkitys metsätalouden kannalta: suunnitelma ei suoraan aseta juridisia rajoitteita metsien käytölle. Käytännössä suunnitelman merkitys syntyy sen välillisestä ohjausvaikutuksesta. VISSI tuottaa laaja-alaisen ekologisen verkoston, ydinalueiden ja yhteyksien kokonaisuuden, jota tullaan hyödyntämään yleis- ja asemakaavoituksessa sekä mahdollisesti myöhemmin nostamaan kaavamääräyksiksi. Tämä tarkoittaa, että vaikka suunnitelma ei ole suoraan velvoittava, se voi johtaa metsätalouden tosiasialliseen rajoittamiseen myöhemmän kaavoituksen kautta. Metsätalouden näkökulmasta keskeinen riski on, että yleispiirteiset ekologiset yhteydet ja ydinalueet tulkitaan myöhemmässä suunnittelussa liian sitovina tai yksiselitteisinä, ilman tapauskohtaista arviointia maanomistuksesta, metsien rakenteesta ja taloudellisista vaikutuksista.

Metsäiset elinympäristöt ja ekologinen verkosto

VISSI-kokonaisuus tunnistaa Tuusulan metsäiset ydinalueet ja niitä yhdistävät ekologiset yhteydet, joita on tarkoitus säilyttää ja vahvistaa. Metsäisen verkoston suunnitteluohjeissa korostetaan erityisesti yhtenäisten metsäalueiden säilyttämistä, pirstoutumisen ehkäisyä sekä yhteyksien minimileveyksiä, jotka voivat taajamissa olla vähintään 50 metriä ja haja-alueilla useita satoja metrejä. Lisäksi ohjeissa esitetään käytännön rajoitetta muistuttavia periaatteita, kuten avohakkuiden välttämistä ekologisesti tärkeissä kohdissa ja jatkuvapeitteisen kasvatuksen suosiminen tietyillä alueilla. Tällaiset linjaukset eivät ole suoraan velvoittavia, mutta ne voivat käytännössä kaventaa metsänomistajan mahdollisuuksia valita metsänkäsittelymenetelmä - erityisesti jos ne siirtyvät asemakaavaan tai lupakäytäntöihin. Ekologisten käytävien jatkuvuusvaatimus voi myös johtaa tilanteisiin, joissa normaali talousmetsän käsittely tulkitaan haitalliseksi. Kartta-aineistojen perusteella metsäinen verkosto kattaa laajoja alueita koko kunnan alueella, mukaan lukien yksityisomisteisia metsätalousalueita, mikä korostaa vaikutusten laajuutta.

Vaikutukset metsätalouteen ja metsien käyttöön

Suunnitelma ei suoraan kiellä metsätaloustoimenpiteitä, mutta siinä esitetyt tavoitteet voivat käytännössä vaikuttaa metsien käyttöön seuraavasti:

- 1.) Ekologisten yhteyksien säilyttäminen ja leventäminen voi rajoittaa hakkuumahdollisuuksia erityisesti kapeissa käytävissä ja taajamien läheisyydessä. Metsien käsittely voi joutua sopeutumaan maisema-, virkistys- ja luontoarvotavoitteisiin, mikä voi lisätä jatkuvapeitteisen kasvatuksen painetta ja vähentää uudistushakkuiden käyttöä.
- 2.) Laajojen yhtenäisten metsäalueiden korostaminen ja pirstoutumisen välttäminen voi vaikeuttaa tieyhteyksien rakentamista, metsänhoitotöitä ja tilusrakenteen kehittämistä. Lisäksi virkistyskäytön lisääminen voi aiheuttaa käytännön rajoitteita metsätalouden toteutukselle esimerkiksi maankäyttöön liittyvien toiveiden ja odotusten kautta.
- 3.) Suunnitelmassa korostetaan vanhan puuston säilyttämistä ja monimuotoisuuden lisäämistä, joka on itsessään luontoarvojen kannalta positiivista. Tämä voi kuitenkin vaikuttaa metsänhoidollisiin toimenpiteisiin, vaikka ne eivät olisi kohteissa suoraan kiellettyjä. Näihin haasteisiin on perusteltua vastata VISSI-kokonaisuuden jatkotyössä siten, että teksteissä ja täydennyksissä mainitaan selkeästi, etteivät edellä mainitut tavoitteet rajoita metsätalouden toimintaa tilanteissa, joissa juridisia esteitä metsätaloudelle ei ole.

Hiilinieluvaiikutukset

VISSI korostaa vahvasti puuston ja latvuspeittävyys roolia hiilinieluna sekä tavoittelee puuston määrän säilyttämistä ja paikoin lisäämistä. Suunnitelman lähtökohdat ovat pääosin ilmastönäkökulmasta perusteltuja, mutta metsätalouden kannalta tarkastelussa on puutteita. Hiilinieluvaiikutukset esitetään pääosin staattisena puuston määrän tarkasteluna, vaikka metsätalous tuottaa hiilensidontaa myös kasvun, uudistamisen ja puutuotteiden kautta. Metsäkeskus näkee riskinä, että hakkuutoimenpiteet tulkitaan yksipuolisesti hiilinieluja heikentävinä, vaikka pitkällä aikavälillä kestävä metsänhoito ylläpitää ja kasvattaa hiilinieluja. Lisäksi kokonaisuudessa tulee huomioida paremmin, että kasvuvaiheessa oleva metsä sitoo hiiltä tehokkaasti. Hiilinielukartta osoittaa puustoisten alueiden merkityksen hiilivarastoina koko kunnan alueella, mutta ei erottele talousmetsien ja suojelumetsien erilaisia rooleja.

Virkistyskäyttö ja käyttöpaine

Suunnitelmassa viheralueiden käyttöpaine kohdistuu erityisesti taajamien läheisiin metsiin, joissa asukasmäärä suhteessa viheralueisiin ja niiden kokoon on korkea. Käytännössä tämä voi johtaa paineeseen ohjata metsäalueita virkistyskäyttöön myös yksityisillä mailla. Laajojen metsäalueiden tunnistaminen potentiaalisiksi virkistysalueiksi, kuten liitteessä 33 esitetään, voi lisätä odotuksia niiden säilyttämisestä nykytilassa. Tämä kehitys voi vaikeuttaa metsätalouden operatiivista toteutusta, erityisesti hakkuiden ajoitusta ja hyväksyttävyyttä.

Suunnitelman vahvuudet metsätalouden kannalta

VISSI tarjoaa hyvän kokonaiskuvan metsäisten alueiden kytkeytyneisyydestä ja tunnistaa ekologisesti merkittävät kohteet laajassa mittakaavassa. Tämä voi parantaa maankäytön suunnittelun laatua ja ehkäistä haitallista pirstoutumista sekä hiilinielujen heikentymistä. Suunnitelma myös tunnistaa metsien monipuoliset ekosysteemipalvelut, kuten hiilensidontan, virkistyskäytön ja monimuotoisuuden. Tämä tukee metsien arvon kokonaisvaltaista tarkastelua. Lisäksi se korostaa olemassa olevan metsäalueen säilyttämistä, mikä on usein myös metsätaloudellisesti järkevää – eikä sulje metsätalouden toimenpiteitä pois.

Keskeiset haasteet ja riskit

Suurimmat haasteet liittyvät suunnitelman epäsuoraan ohjausvaikutukseen. Vaikka VISSI ei ole oikeusvaikutteinen, sen pohjalta tehtävät kaavaratkaisut voivat johtaa merkittäviin rajoituksiin metsien käytölle ilman suoraa korvausmekanismia. Ekologisten käytävien leveysvaatimukset, verkoston jatkuvuus ja ydinalueiden priorisointi voivat käytännössä vähentää talousmetsien käyttömahdollisuuksia. Lisäksi hiilinielutarkastelu on yksipuolinen eikä huomioi riittävästi aktiivisen metsätalouden roolia tai eri vaiheissa olevan metsän hiilensidontapotentiaalia.

Johtopäätökset

VISSI-suunnitelma ei suoraan aseta juridisia esteitä metsätaloudelle, mutta sillä on merkittävä välillinen vaikutus maankäytön suunnitteluun ja sitä kautta metsien käyttöön. Metsätalouden näkökulmasta on tärkeää varmistaa, että suunnitelman linjauksia sovelletaan jatkossa tapauskohtaisesti eikä niitä tulkita sellaisenaan sitovina. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maanomistajien asemaan, metsätalouden taloudellisiin vaikutuksiin sekä hiilinielujen tarkastelun tasapainoon. Suunnitelman jatkokehittämisessä olisi perusteltua täydentää tarkastelua metsätalouden näkökulmasta sekä arvioida konkreettisesti vaikutuksia metsien käyttöön, puuntuotantoon ja maanomistajien oikeuksiin. Metsäkeskus lausuu, että hankkeen jatkovalmistelussa on perusteltua hyödyntää ajantasaista metsä- ja luontotietoa sekä arvioida VISSI-suunnitelman vaikutukset metsäluonnon rakenteeseen ja metsätalouden toimintamahdollisuuksiin selkeästi ja ymmärrettävästi.

Vastine: VISSI on viher- ja siniverkoston yleissuunnitelma, joka toimii kaavoituksen tausta-aineistona eikä ole oikeusvaikutteinen kaava. Se ei siten aseta suoria juridisia rajoitteita metsien käytölle eikä ohjaa yksittäisiä toimenpiteitä. Suunnitelman keskeinen tarkoitus on muodostaa yleispiirteinen kokonaiskuva vihersinirakenteesta sekä tukea kaavoituksen ja muun maankäytön suunnittelun laatua.

Kuten lausunnossa todetaan, suunnitelman vaikutus syntyy mahdollisesti välillisesti myöhemmän kaavoituksen kautta. VISSIä ei ole tarkoitettu tulkittavaksi sitovana tai yksiselitteisenä lähtökohtana jatkosuunnittelussa, vaan sen tavoitteita ja periaatteita sovelletaan tapauskohtaisesti, huomioiden myös muut maankäytölliset, ekologiset, taloudelliset ja maanomistukseen liittyvät näkökohdat sekä voimassa oleva lainsäädäntö.

VISSIn tavoitteena ei ole rajoittaa metsätalouden harjoittamista. Metsätalous on jatkossakin mahdollista voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, ja sen toimintaedellytykset huomioidaan jatkuvasti osana maankäytön suunnittelua.

VISSissä esitetyt ekologiset verkostot, ydinalueet ja yhteydet perustuvat yleispiirteiseen tarkasteluun, ja niiden tavoitteena on tunnistaa luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä kokonaisuuksia kunnan mittakaavassa. Suunnitteluohjeet ja mitoitusperiaatteet ovat luonteeltaan yleispiirteisiä suosituksia, joita ei ole tarkoitettu sellaisenaan velvoittaviksi. Jatkossa kaavoituksessa tarkastellaan ratkaisuja tapauskohtaisesti.

Hiilinielujen osalta selostusta on täydennetty siten, että hiilensidontaa koskevaan tarkasteluun on lisätty kestävän metsänhoidon sekä kasvuvaiheessa olevan metsän merkitys hiilinielujen muodostumisessa.

Virkistyskäytön osalta todetaan, että VISSI ei itsessään osoita alueita virkistyskäyttöön eikä muuta maanomistussuhteita tai käyttöoikeuksia. Laajojen virkistysalueiden kattavuustarkastelu perustuu siihen lähtökohtaan, että useat kartalla esitetyt alueet ovat pääosin yksityisomisteisia metsätalousalueita eivätkä varsinaisia virkistysalueita. Mahdolliset virkistyskäyttöä koskevat ratkaisut tehdään erillisissä kaavapäätöksissä ja tarvittaessa maanomistajien kanssa sopien.

Mielipide 1

Hieno, laaja ja havainnollistava selvitystyö, jossa myös yllätyksiä (mm. Kellokosken verrattain vähäinen latvuspeittävyys). Mietityttää, miten Nuppulinnassa peltojen ympäröimänä toteutuisi 300 metrin matka kunnalliselle viheralueelle. Ehkä tällaisissakin tapauksissa korostuu ohjekorttien merkitys yksityisille maanomistajille

Vastine: 1,5 ha kokoisten viheralueiden 300 m kattavuutta on VISSI-työssä tutkittu vain taajamien osalta, Nuppulinnan alue ei siis sisälly tarkasteluun. Asemakaava-alueen ulkopuolisilla haja-asutusalueilla lähtöoletuksena on, että luontoa ja vehreyttä on ympäristössä enemmän kuin tiiviisti rakennetuissa taajamissa. Samalla on kuitenkin hyvä huomioida, että merkittävä osa alueista voi olla viljelykäytössä olevaa peltoa tai maa- ja metsätalousaluetta, mikä vaikuttaa viheralueiden käytettävyyteen ja saavutettavuuteen käytännössä.

Mielipide 2

Vihersiniverkostosuunnitelma, VISSI (nro 2009) on oikeusvaikutukseton ehdotus, jonka tavoitteena on tunnistaa Tuusulan viher- ja siniverkoston kokonaisuuden nykytila sekä luoda verkoston tulevaisuuden tavoitetila. Kuitenkin myös Pohjois-Tuusulan osalta VISSI:n selvittely on aloitettu niin aikaisin, että näissä suunnitelmissa ei ole otettu huomioon Jokelaan suunnitteilla olevaa datakeskusta ja voimajohtoja. Datakeskuksella ja voimajohtoilla on suuri vaikutus Jokelan vetovoimatekijöihin niin terveyden, virkistyskäytön, ulkoilureittien, ekologisen verkoston kestävyys, luontoarvojen kuin kulttuurin ja maisemallisten arvojen suhteen. Vihersiniverkostosuunnitelman ehdotusta on esitelty kaikille avoimissa asukasilloissa. Tiedotus näistä tilaisuuksista ollut heikkoa, joten aika monilta on jäänyt tilaisuudet huomaamatta. Mahdollisuus osallistua etänäkin on puuttunut. Vaikkakin VISSI on oikeusvaikutukseton, olisi siinä kuitenkin syytä huomioida Jokelan osalta datakeskuksen potentiaaliset vaikutukset ympäristöön ja asukkaisiin. Jokelan keskustakin sijaitsee vain reilun 2 kilometrin päässä datakeskuksesta, ulkoilualueet lähes vastapäätä suunniteltua datakeskusta. Tuusulan pitäisi pysyä maaseutumaisena ja luonnonläheisenä kuntana.

Vastine: VISSI-työssä on, että tunnistettu Jokelan datakeskuksen ja siihen liittyvien voimajohtojen mahdollinen toteuttaminen voi heikentää metsäisten ekologisten yhteyksien jatkuvuutta ja toimivuutta (Ohjekorttisarja H, kortti 1). Näitä vaikutuksia tulee tarkastella tarkemmassa suunnittelussa tapauskohtaisesti, ja ratkaisujen yhteydessä huomioida sekä ekologisen verkoston toimivuuden turvaaminen että muut maankäytölliset tavoitteet. Tontti, jolle datakeskusrakennus on suunnitteilla, on ollut jo aiemmin asemakaavoitettu työpaikkatoiminnoille eikä esimerkiksi virkistyskäyttöön. Datakeskuksen salliva asemakaavamuutos ei siten vähentänyt Jokelaan asemakaavoitettua viherpinta-alaa.

VISSIn tiedottamiseen on käytetty samoja kanavia, joita kunta käyttää esimerkiksi kaavatöistä tiedottaessaan. VISSIn ehdotusvaiheen asukastilaisuuksista on tiedotettu lehti- ja nettikuulutuksen yhteydessä. Lisäksi tapahtumat on lisätty hyvissä ajoin Tuusulan tapahtumakalenteriin ja niistä on tiedotettu myös erillisen VISSI-utisnoston yhteydessä sekä facebook-sivulla. Tuusula suunnittelee ja rakentaa -uutiskirje antaa joka toinen viikko ajankohtaista tietoa kaavoitukseen, maankäyttöön, asumiseen, liikenteeseen ja katuihin, viheralueisiin sekä rakentamiseen ja paikkatietoon liittyvistä asioista. Uutiskirjeen voi tilata verkkosivujen kautta omaan sähköpostiinsa.

Mielipide 3

Mielipide sisälsi sellaista sisältöä, jota ei voinut julkaista sellaisenaan. Mielipiteessä kritisoidaan VISSI-suunnitelman valmistelua ja sen koettua subjektiivisuutta sekä kyseenalaistetaan työn tuominen poliittiseen päätöksentekoon. Mielipiteen jättäjä nostaa esiin huolen erityisesti suurten liikennehankkeiden kuten Kehä IV:n vaikutuksista arvokkaisiin jokilaaksoihin ja niiden suojelutarpeisiin. Lisäksi mielipiteessä esitetään huoli Tallinnatunnelin vaikutuksista alueen maankäyttöön, maanomistajien asemaan ja tasapuoliseen kohteluun.

Vastine: VISSI-työssä jokilaaksot on tunnistettu arvokkaina ja vaalittavina ympäristöinä. Työssä on myös tunnistettu suurten liikennehankkeiden, kuten Kehä IV:n, sekä muiden maankäytön muutosten mahdolliset vaikutukset näihin alueisiin, ja asia on nostettu esiin suunnitteluaineistossa. Suunnitelmassa korostetaan eri

maankäyttötarpeiden yhteensovittamisen merkitystä sekä esitetään suosituksia jatkosuunnittelun tueksi. VISSI toimii strategisen tason tarkasteluna, eikä siinä ratkaista yksityiskohtaisia maankäyttökysymyksiä. Mahdolliset hankkeiden tarkemmat ratkaisut, kuten tarvittavien suojavyöhykkeiden määrittely ja yksityiskohtainen vaikutusten arviointi, tehdään myöhemmin varsinaisessa kaavoitusprosessissa.

Tallinnatunnelia koskevia ratkaisuja ei tehdä VISSI-työssä, eikä suunnitelmassa oteta kantaa hankkeen toteuttamiseen. Suunnitelmassa kuitenkin huomioidaan mahdollisten suurten hankkeiden vaikutukset alueen maankäyttöön. Tallinnatunnelin mahdollinen toteutuminen on tunnistettu tekijänä, jolla voisi olla merkittäviä vaikutuksia muun muassa ekologisten käytävien jatkuvuuteen. Näiden näkökulmien huomioon ottaminen on tärkeää pitkän aikavälin maankäytön yhteensovittamisen kannalta. Tallinnatunnelin mahdolliset vaikutukset maanomistajien asemaan, maankäyttöön ja aluevarauksiin arvioidaan erikseen hankekohtaisessa ja yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa sekä kaavoitusprosesseissa.

Mielipide 4

Mielipide sisälsi sellaista sisältöä, jota ei voinut julkaista sellaisenaan. Mielipiteessä esitetään, että VISSI-suunnitelmassa esitettyä ekologista verkostoa ei tulisi osoittaa mielipiteen jättäjän omistamille alueille. Lisäksi todetaan, että suunnitelmassa esitetyt ekologiset yhteydet poikkeavat uudempien maakunnallisten suunnitelmaluonnosten linjauksista.

Vastine: Vihersiniverkostotyö käsittää koko kunnan alueen, ja ekologisten käytävien linjaukset ovat luonteeltaan yleispiirteisiä. Ehdotusvaiheessa kyseisen alueen ekologisen verkoston linjauksia on tarkennettu huomioon ottaen alueen erityispiirteet sekä tulevaisuuden maankäytön tavoitteet.

Maakuntakaavaluonnoksen nähtäville tulo tapahtui VISSIn ehdotusvaiheen työstämisen jälkeen, minkä vuoksi on tunnistettu tarve edelleen tarkistaa alueen metsäisten ekologisen verkoston linjauksia. Hyväksymiskäsittelyyn menevään aineistoon on tämän perusteella tehty tarkistuksia siten, että esitetyt metsäiset yhteydet vastaavat paremmin maakuntakaavaluonnoksen linjauksia sekä alueen tulevaa maankäyttöä koskevia tavoitteita.